

Schuimende monden van extase

Een god in het diepst van zijn gedachten was Jan Fabre altijd al. Met 'Mount Olympus' brengt hij het theater terug naar zijn dionysische roots. Op een bed van bloed en brokstukken geeft hij de tijd terug aan de mens. En dat is een cadeau.

Lust en lijden, passie en haat, vergelding en loyaliteit, macht en onderwerping: 'Mount Olympus' plooit de encyclopedie van de Griekse tragedie open

CHARLOTTE DE SOMVIELE

De ambitie van *Mount Olympus* blijft onwerkelijk tot het moment dat je de uitdaging aangaat. 24 uur, 14 hoofdstukken, 113 scènes, 27 performers, 4 generaties. Het magnum opus van Jan Fabre over de Griekse tragedie is episch, megalomaan en hoogmoedig. Maar daarin lijkt Fabre als twee druppels water op zijn geliefde helden. Antigone, Oedipoes, Medea: allen tarten ze hun lot om er door de toorn van de goden eens te meer onder gebukt te gaan. Maar in de poging ligt de vrijheid, de missie van de kunst. *Mount Olympus* is daarmee een portret én de bezegeling van 35 jaar kunstenaarschap. Wat je te zien krijgt, valt onmogelijk samen te vatten. Het is Fabre in het kwadraat: een uitgesponnen keten van droombeelden, koortsige poëzie, gestileerde tableaux, Boschiaanse figuren en vleselijke lusten. De vraag is niet of je het volhoudt, maar *hoe*. En daarvoor is er maar één optie: overgave.

Twee menselijke standbeelden. Nauwgezet leggen ze hun witte toga af en zakken ze door hun benen. Twee 'honden' duwen hun snuit tussen hun bilspleet en beginnen te

schreeuwen. Tot hun onheilsboodschap aan de andere kant, door de keel van hun meesters, 'weerklinkt'. De toon is gezet. In *Mount Olympus* spreekt het vlees. Het bloed, de sperma, het speeksel en het zweet. Hoe kan het ook anders met Dionysos, de god van de waanzin, als aanvoerder? Op zijn impuls twerken zijn volgelingen erop los: de biefstukken die tegen de konten van de performers zijn geplakt, vliegen in het rond. En zo zal er nog wel een kilootje of tien rauw vlees passeren.

Muzen

Maar geen Dionysos zonder Apollo, de god van de harmonie. Fabre drijft zijn performers met strakke hand voorbij de uitputting: een halfuur touwtje springen terwijl ze slagzinnen scanderen. Opnieuw en opnieuw. Discipline en extase als keerzijden van dezelfde medaille. Het publiek gaat uit zijn dak. Wat eerst voelt als 'het spektakel van de uitputting' wringt gaandeweg steeds meer met de niet-spectaculaire herhaling die Fabre consciëntieus doortrekt. Seconden, minuten, uren vervliegen, beelden en zinnen draaien in rondjes, de tijd wordt uitgetrokken als een kauwgom tot hij knapt. Het effect is dat je niets meer verwacht. Geen oplossing, geen climax, noch herkenning. Je drijft mee op een organische stroom die eigenlijk altijd al terugstroomt naar de monding.

Lust en lijden, passie en haat, vergelding en loyaliteit, macht en onderwerping: *Mount Olympus* plooit de encyclopedie van de Griekse tragedie open. En die is onuitputtelijk. Net zoals het leven zelf. Maar bovenal brengt Fabre een ode aan zijn krijgers van de schoonheid, en met name aan 'zijn' vrouwen. Fabre's muzen zijn talrijk, en ze krijgen allemaal prachtige solo's: Els Deceukelier overtuigt als onderkoelde Medea, Renée Copraij als de sensuele oergodin, Ivana Jozic als een meedogenloze Klytaemnestra, Annabelle Chambon als de toegewijde Alcestis. Het zijn vrouwen met een hart van staal die de dood moedig in de ogen kijken. Ze zijn geketend: Iocaste met een ketting aan haar liefdeskind, Antigone aan het corrupte systeem. Maar Fabre toont ook de keerzijde: deze krijgsprinsessen ontbloten hun vagina's als dierbare bloedjuwelen waar geen man verweer tegen heeft. Fabre herleidt de tragische figuren tot één oerscène en spint die uit tot hun existentiële kern.

Slaapliedje

Tot drie keer toe mogen de performers voor een halfuurtje naar dromenland (of is de scène dat al?). Met witte slaapzakken nestelen ze zich op het bebloede slagveld. Je wil bijna een slaapliedje voor hen zingen. De dictatuur van de slaap valt niet te overwinnen en dat is lastig te aanvaarden. Wij hielden het 'maar' negentien uur vol. Maar beetje bij beetje schuif je je grenzen op. Een dag en een nacht wisselen het theater en het leven van plaats. De buitenwereld wordt het decor, de imitatie van de echte wereld binnen. Net zoals Prometheus het vuur van de goden stal om terug te geven aan de mensen, geeft Fabre ons de tijd terug. Dat is een cadeau, al moet je serieus werken om de 'deadlinetijd' van je af te pellen. De beelden – vol pathos, maar ook vol humor en symboliek – zijn eigenlijk geen doel op zich. Ze zijn een middel tot rust en onthechting, tot een staat van 'zijn' in de pure zin van het woord. Leven. Ademen. Kijken. Actief, maar zonder verlangen, terwijl het vuurwerk rondom je heen knalt. Je maakt het door als individu, en ontwaakt als gemeenschap in een zinderend eindritueel, een moderne dionysia. Fabre laat je vechten tegen je eigen lichaam. En daarmee bevestigt hij wat het betekent mens te zijn: klein, maar in staat tot het grootste. *Mount Olympus* is de clash tussen de top willen bereiken, maar onderweg beseffen dat het gaat over de reis.

'Mount Olympus' ****

speelt nog in Amsterdam (3 juli, Stadsschouwburg), Brugge (5 december, Concertgebouw) en Antwerpen (30 januari 2016, Bourla).